

The Determination of Criminality: Theoretical and Methodological Foundations, Structure, and Practical Significance

Vadim SUHOV¹

Abstract: *The article examines the concept of the determination of criminality as a complex, multilayered, and dynamic process that encompasses the causes, conditions, and mechanisms contributing to the formation of criminality as a social phenomenon. It explores the theoretical foundations, historical-methodological perspectives, structure, and functions of determination, as well as their role in contemporary criminology. Special attention is given to the practical relevance of determinative analysis for the prevention, forecasting, and control of criminality in the context of globalization, digitalization, and social transformation. The article argues for the necessity of an interdisciplinary approach and the adaptation of strategies to regional and cultural specificities.*

Keywords: *causes of criminality; conditions of criminality; criminology; determination of criminality; mechanism of criminality; prevention of criminality*

1. Introducere

Criminalitatea, la fel ca orice alt fenomen social, nu apare spontan, ci este determinată de o interacțiune complexă a unor factori diverși care influențează dinamica, structura și persistența sa în diferite contexte istorice și culturale. În condițiile actuale, marcate de transformări socio-economice profunde, digitalizarea societății, migrația și criminalitatea transfrontalieră, înțelegerea mecanismelor formării comportamentului infracțional devine o problemă de actualitate majoră. Aceasta face ca studiul determinării criminalității să fie una dintre sarcinile centrale ale științei criminologice, întrucât doar prin analiza cauzelor, condițiilor și

¹ PhD Student, Doctoral School of Legal and Economic Sciences, Law, Moldova State University, Republic of Moldova, Address: 60, Alexei Mateevici str., Chisinau, Republic of Moldova, E-mail: panchiv.olesea@gmail.com.

This article was presented at the International Scientific Conference "Exploration, Education and Progress in the Third Millennium: Challenges in Law and Public Administration", 17th Edition, that took place in Galati, Romania, on the 15-16th May 2025.

Copyright: © 2025 by the authors.

Open access publication under the terms and conditions of the

Creative Commons Attribution (CC BY) license

(<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

mecanismelor este posibilă elaborarea unor strategii eficiente de prevenire, prognozare și combatere a criminalității.

Actualitatea temei este determinată de necesitatea unei înțelegeri sistemice a determinantelor criminalității în contextul unei dinamici sociale accelerate. Formele contemporane ale criminalității – de la infracțiuni cibernetice la delikte de mediu și criminalitate organizată transnațională – impun adaptarea abordărilor teoretico-metodologice tradiționale și elaborarea unor modele analitice noi, capabile să explice cauzele și condițiile apariției acestora. În acest sens, determinarea criminalității nu trebuie privită doar ca o sumă de factori interni și externi, ci ca un proces coerent, dinamic și pluristratificat, care cuprinde interacțiunea dintre fenomene sociale, economice, psihologice, culturale și juridice.

Scopul prezentului studiu este de a examina determinarea criminalității ca categorie științifică din perspectiva fundamentelor sale teoretico-metodologice, prin analiza componentelor structurale și evaluarea relevanței sale practice pentru criminologie și activitatea organelor de aplicare a legii. Articolul își propune să demonstreze că înțelegerea procesului de determinare permite nu doar aprofundarea cunoașterii științifice asupra naturii criminalității, ci și elaborarea unor măsuri complexe de prevenire și descurajare, adaptate specificului regional și cultural, precum și provocărilor actuale.

Pentru atingerea acestui scop sunt analizate principalele abordări teoretice privind interpretarea determinării criminalității, sunt identificate nivelurile de acțiune ale determinantelor (macro-, mezo- și micro-), este realizată delimitarea conceptelor de cauze, condiții și mecanisme ale criminalității, este evidențiat rolul abordării interdisciplinare și este argumentată importanța practică a determinării în elaborarea programelor de prevenire și a strategiilor de combatere a criminalității.

În vederea realizării acestor obiective, articolul propune o abordare originală de sistematizare a conceptului de determinare a criminalității.

Articolul își propune să contribuie la dezvoltarea bazei teoretice a criminologiei, să aprofundeze înțelegerea științifică a fenomenului criminalității și să ofere recomandări practice pentru îmbunătățirea măsurilor de asigurare a securității publice.

2. Metodologia cercetării

Metodologia cercetării se bazează pe abordări structurale-funcționale și sistemice, îmbinând elemente de analiză comparativă și modelare teoretică. Studiul include o revizuire critică a teoriilor criminologice clasice și contemporane, orientată spre identificarea relațiilor dintre cauze, condiții și mecanisme ale comportamentului

infracțional. Abordarea integrativă permite sintetizarea contribuțiilor sociologiei, psihologiei și dreptului în vederea construirii unei concepții cuprinzătoare privind determinarea criminalității.

3. Fundamentele teoretico-metodologice ale determinării criminalității

Determinarea criminalității reprezintă un proces complex și pluristratificat, în cadrul căruia interacționează cauze, condiții și mecanisme ce formează comportamentul infracțional la nivel individual, de grup și societal. În criminologie, acest fenomen este abordat ca o realitate sistemică, determinată de o multitudine de factori sociali, economici, psihologici, culturali și juridici (Cullen & Agnew, 2018, pp. 269-312). Înțelegerea fundamentelor teoretico-metodologice ale determinării permite nu doar aprofundarea conceptuală a naturii criminalității, ci și elaborarea unor strategii eficiente de prevenire și descurajare a acestora.

La baza studiului determinării criminalității se află principiul cauzalității, conform căruia orice infracțiune apare sub influența unor condiții obiective și motivații identificabile și sistematizabile. Este esențială, în acest context, delimitarea conceptelor de „cauze”, „condiții” și „mecanisme”, întrucât fiecare categorie îndeplinește o funcție distinctă în procesul de formare a comportamentului infracțional. Astfel, cauzele constituie impulsurile primare care determină individul să comită o faptă ilicită; condițiile creează mediul favorabil realizării acestor cauze; iar mecanismele asigură tranziția de la predispoziția potențială la acțiunea infracțională concretă (Bîrgău & Nastas, 2022, pg. 64-68).

Unul dintre principalele cadre teoretice de analiză a determinării criminalității este modelul integrativ, care ia în considerare interdependența diferitelor niveluri de influență: nivelul macro (structurile sociale), nivelul mezo (grupurile sociale) și nivelul micro (trăsăturile individuale). De exemplu, o criză economică (nivel macro) poate conduce la creșterea șomajului într-o anumită regiune (nivel mezo), ceea ce, la rândul său, intensifică motivația economică a anumitor persoane (nivel micro) de a comite furturi sau escrocherii. Mecanismul de realizare, în acest caz, poate fi alegerea rațională, în cadrul căreia individul decide conștient să comită o infracțiune, evaluând raportul dintre posibilele beneficii și riscul scăzut de a fi prins (Cornish & Clarke, 2014, pg. 1-32; 201-224).

În criminologia contemporană, o atenție deosebită este acordată teoriilor sociologice, precum teoria dezorganizării sociale și teoria anomiei. Teoria anomiei, dezvoltată de Robert Merton, subliniază că discrepanța dintre scopurile acceptate social și mijloacele legitime de a le atinge poate genera comportamente deviante (Merton, 1938). De exemplu, dorința de succes material (cauză), în condițiile accesului limitat

la mijloace legale pentru atingerea acestuia (condiție), se poate manifesta prin alegerea unei căi ilegale (mecanism).

Totodată, abordarea biologică, deși cu limitări evidente, aduce o contribuție importantă în înțelegerea trăsăturilor individuale care pot favoriza comportamentul infracțional. De exemplu, trăsături precum impulsivitatea sau un nivel scăzut de autocontrol pot influența predispoziția spre comiterea de infracțiuni. Cu toate acestea, asemenea caracteristici acționează întotdeauna în interacțiune cu condițiile sociale și culturale externe, ceea ce impune utilizarea unei perspective complexe, care să ia în considerare atât factorii biologici, cât și pe cei sociali (Akers, 2017, pg. 85-115).

La fel de importantă este aplicarea teoriei învățării sociale, conform căreia comportamentul infracțional se formează prin observarea și imitarea modelelor de comportament dominante în mediul individului. Această teorie subliniază rolul subculturii criminale ca factor condițional, care favorizează asimilarea normelor și valorilor deviante (Bandura, 1977, pg. 22-58). De exemplu, tinerii care fac parte din grupări infracționale preiau atitudini conform cărora violența și înșelăciunea devin comportamente acceptabile și chiar dezirabile.

Provocările actuale, precum globalizarea, digitalizarea și migrația, impun adaptarea abordărilor teoretico-metodologice tradiționale la noile forme de criminalitate. Astfel, criminalitatea informatică nu poate fi explicată în întregime prin teoriile clasice, întrucât ea este condiționată de factori tehnologici noi și de o motivație specifică, bazată pe anonimat și distanțarea fizică față de victimă (Wall, 2007, pg. 1-38). Pentru analiza unor astfel de fenomene se recurge tot mai frecvent la modele interdisciplinare, care integrează cunoștințe din psihologie, sociologie, economie și tehnologia informației.

Astfel, baza teoretico-metodologică a determinării criminalității se întemeiază pe o combinație între abordări clasice și moderne, care permit luarea în considerare a factorilor atât interni, cât și externi, ce influențează formarea comportamentului infracțional. Caracterul integrativ al acestei metodologii îi conferă universalitate și aplicabilitate în analiza diferitelor tipuri de infracțiuni, inclusiv a celor tradiționale, organizate sau de înaltă tehnologie.

4. Analiza structurii determinării criminalității

Determinarea criminalității reprezintă un proces sistemic, în cadrul căruia cauzele, condițiile și mecanismele îndeplinesc roluri complementare. Cauzele acționează ca impulsuri primare care determină comportamente ilicite; condițiile creează contextul favorabil manifestării acestora; iar mecanismele conferă dinamism

procesului, explicând modul în care factorii interacționează și generează acțiuni infracționale concrete.

5. Cauzele criminalității

Cauzele criminalității sunt factorii fundamentali care determină în mod direct un individ sau un grup să comită o infracțiune. Acestea se caracterizează prin multifactorialitate, contextualitate, variabilitate la nivel individual și de grup, precum și prin interacțiune dinamică cu condițiile și mecanismele. Un exemplu elocvent este sărăcia, care poate constitui o motivație economică pentru comiterea infracțiunilor contra patrimoniului.

În Republica Moldova, nivelul ridicat al sărăciei și inegalităților sociale rămâne una dintre principalele cauze socio-economice ale criminalității. Potrivit unui raport al Biroului Național de Statistică, în anul 2022 aproximativ 24,5% din populație trăia sub pragul sărăciei, iar rata sărăciei în mediul rural era de două ori mai mare decât în mediul urban.¹ Această realitate contribuie la proliferarea infracțiunilor contra patrimoniului, în special furturi, comise mai frecvent de către tineri și migranți reveniți în țară fără o sursă stabilă de venit. În unele regiuni s-a constatat și o creștere a numărului de infracțiuni comise în stare de ebrietate, ca efect al dezorganizării sociale.

Printre cauzele criminalității se numără fenomene precum dezorganizarea socială, marginalizarea, valorile deviante, setările culturale și alți factori care contribuie la formarea unei orientări criminale la nivel individual sau de grup. Este esențial de subliniat că aceste cauze nu acționează izolat, ci întotdeauna în interacțiune cu condițiile și mecanismele care asigură realizarea comportamentului infracțional (Messner & Rosenfeld, 2012, pg. 1-41).

Cauzele sociale includ sărăcia, inegalitatea socială, discriminarea, izolarea socială sau lipsa accesului la educație. De exemplu, inegalitatea socială poate genera infracțiuni contra patrimoniului, ca formă de compensare a unei percepute nedreptăți.

Cauzele economice sunt asociate cu șomajul, nivelul scăzut al veniturilor, crizele economice sau accesul limitat la mijloace legale de atingere a bunăstării materiale

¹ Indicatorii sărăciei absolute pe medii, 2014-2024. Preluat pe 30.05.2025, de pe Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova: https://statbank.statistica.md/PxWeb/pxweb/ro/30%20Statistica%20sociala/30%20Statistica%20sociala__04%20NIV__NIV070/NIV070100.px/?rxid=b2ff27d7-0b96-43c9-934b-42e1a2a9a774.

(Bîrgău & Nastas, 2022, pg. 70-71). Spre exemplu, un declin economic poate conduce la o creștere a numărului de fraude.

Cauzele psihologice includ impulsivitatea, un nivel redus al autoreglării, tulburările psihice, tendințele agresive sau atitudinile deviante (Sampson & Laub, 1993, pg. 15-48). De exemplu, trăsăturile psihopatice de personalitate pot fi asociate cu infracțiunile violente.

Cauzele culturale sunt legate de valori și norme care justifică sau încurajează comportamentul ilegal, în special în cadrul subculturilor criminale (Bîrgău & Nastas, 2022, pg. 73-75). De exemplu, în anumite comunități, violența poate fi percepută ca o modalitate legitimă de afirmare a statutului.

6. Condițiile criminalității

Spre deosebire de cauze, condițiile criminalității nu constituie surse directe ale comportamentului infracțional, ci creează un mediu favorabil pentru manifestarea acestuia. Acestea acționează ca „factori facilitatori” sau „amplificatori” prin care cauzele dobândesc posibilitatea de a se transforma în acțiuni concrete (Shaw & McKay, 1969, pp. 1-60; 315-357).

Exemple de astfel de condiții includ controlul social slab în microcomunități, protecția insuficientă a obiectivelor vulnerabile, accesibilitatea ridicată la arme sau droguri, precum și lipsa oportunităților educaționale și profesionale.

Condițiile se diferențiază în funcție de nivelul de acțiune: la nivel macro – politicile statului, lacunele legislative, corupția; la nivel mezo – eficiența redusă a programelor de prevenire în școli sau cartiere; la nivel micro – existența unui anturaj infracțional în mediul imediat al potențialului făptuitor.

Condițiile sociale includ un nivel redus de control social, coeziunea slabă a comunităților, influența subculturilor criminale sau normalizarea comportamentelor deviante în mass-media (Sampson & Laub, 1993, pp. 189-221). De exemplu, lipsa controlului social în cartiere defavorizate favorizează creșterea criminalității stradale.

Condițiile tehnologice sunt legate de accesibilitatea tehnologiilor care facilitează săvârșirea de infracțiuni, precum darknet-ul pentru criminalitatea cibernetică sau armele ușor de obținut pentru acte de violență (Cullen & Agnew, 2018, pp. 525-560). De exemplu, proliferarea platformelor anonime creează un context propice pentru atacuri informatice.

Un exemplu relevant de condiție tehnologică în contextul Republicii Moldova îl constituie creșterea accentuată a criminalității cibernetice în perioada post-

pandemică. Conform datelor Procuraturii Generale, în anul 2022 numărul cazurilor înregistrate de escrocherie informatică a crescut cu 38% față de anul precedent. Această evoluție evidențiază accesibilitatea tehnologică drept un factor care amplifică riscurile de devianță digitală¹.

Condițiile ecologice includ urbanizarea accelerată, suprapopularea, lipsa spațiilor publice sigure sau degradarea infrastructurii urbane (Wall, 2007, pg. 192-232). De exemplu, cartierele dens populate, caracterizate printr-un grad ridicat de anonimat, pot favoriza apariția și extinderea infracționalității.

Condițiile juridice se referă la imperfecțiunile cadrului legislativ, lacunele în reglementarea noilor forme de criminalitate (precum criminalitatea informatică), sau la nivelul redus de cultură juridică a populației (Tonry, 2019, pg. 1-28). Spre exemplu, absența unei reglementări stricte privind criptomonede creează premisele pentru fraude financiare și spălare de bani.

7. Mecanismele criminalității

Mecanismele criminalității reprezintă procesele prin care cauzele și condițiile interacționează, generând comportamente infracționale. Acestea sunt cele care facilitează trecerea de la o predispoziție potențială către infracțiune la realizarea efectivă a acesteia.

Printre cele mai frecvente mecanisme se numără alegerea rațională, învățarea socială, eliberarea cognitivă, comportamentul impulsiv și altele. Mecanismul alegerii raționale presupune că individul, evaluând raportul dintre beneficii și riscuri, decide să comită o infracțiune, în special atunci când percepe riscul de a fi prins ca fiind scăzut (Cornish & Clarke, 2014, pg. 1-32).

Mecanismul învățării sociale indică faptul că comportamentul infracțional se formează prin observarea și imitarea modelelor comportamentale dominante în mediul individului (Bandura, 1977, pg. 22-58; 164-185).

Mecanismele se caracterizează prin dinamism, diversitate și funcție integrativă. Ele leagă cauzele și condițiile într-un sistem coerent, explicând modul concret în care se realizează comportamentul infracțional într-o situație dată. Acest fapt le conferă un rol esențial în procesul de determinare, în special în contextul elaborării măsurilor de prevenire și prognoză a criminalității.

¹ Procuratura Generală a Republicii Moldova. *Raport privind activitatea procuraturii pentru anul 2022*. Preluat pe 30.05.2025, de pe <https://procuratura.md/sites/default/files/2023-03/RAPORT%20DE%20ACTIVITATE%202022.pdf>.

7.1. Organizarea sistemică a determinării

Structura determinării criminalității este construită pe principiul sistemicității, conform căruia cauzele, condițiile și mecanismele nu există izolat, ci sunt interconectate. Împreună, ele formează un proces unitar, în cadrul căruia criminalitatea ia naștere, evoluează și se menține (Wall, 2007, pg. 195-232).

Un exemplu ilustrativ este situația în care o criză economică (cauză) determină creșterea șomajului (condiție), iar alegerea rațională a individului de a comite un furt devine mecanismul de realizare. Astfel, structura determinării cuprinde nu doar factorii în sine, ci și modurile lor de interacțiune, ceea ce este esențial atât pentru analiza teoretică, cât și pentru aplicarea practică.

7.2. Semnificația practică a determinării criminalității

Determinarea criminalității, în calitate de proces complex și multistratificat, are nu doar relevanță teoretică, ci și un impact practic considerabil. Înțelegerea cauzelor, condițiilor și mecanismelor care stau la baza comportamentului infracțional permite elaborarea unor strategii eficiente de prevenire, prognozare și combatere a criminalității, adaptate contextului social, cultural și juridic specific.

7.3. Aplicarea cunoștințelor privind determinarea în practica organelor de drept

Unul dintre principalele domenii de aplicare practică a analizei determinării îl constituie optimizarea activității organelor de aplicare a legii. Cunoașterea principalelor cauze și condiții ale criminalității permite concentrare strategică asupra celor mai relevanți factori și dezvoltarea unor măsuri orientate spre prevenirea și descoperirea infracțiunilor. De exemplu, combaterea corupției în sistemul de justiție penală, în calitate de condiție favorizantă a criminalității organizate, poate contribui esențial la eficientizarea răspunsului instituțional față de această formă gravă de criminalitate.

În plus, analiza determinării permite formularea de strategii pentru prevenirea recidivei, inclusiv prin programe de reabilitare și reintegrare a persoanelor condamnate. Aceste programe pot fi construite în baza identificării factorilor psihologici și sociali individuali care au influențat comportamentul infracțional. De exemplu, dacă s-a stabilit că infracțiunea a fost determinată de un nivel scăzut al autocontrolului și influența unei subculturi infracționale, măsurile de reabilitare trebuie să vizeze dezvoltarea autoreglării și restructurarea mediului social al individului.

7.4. Elaborarea măsurilor țintite de prevenire

Analiza determinării joacă un rol esențial în dezvoltarea programelor specializate de prevenire a criminalității. Pe baza cauzelor, condițiilor și mecanismelor identificate, pot fi concepute măsuri direcționate către categorii specifice de

populație sau tipuri particulare de infracțiuni. De exemplu, cauzele economice (venituri scăzute, șomaj) impun implementarea unor programe socio-economice axate pe angajarea forței de muncă și sprijinirea grupurilor vulnerabile.

Totodată, este important să fie luată în considerare specificitatea condițiilor favorizante ale criminalității. În cazul criminalității informatice, factorii esențiali sunt accesibilitatea tehnologiilor și reglementarea deficitară a spațiului digital. În acest context, se impun abordări specializate, precum ciberpatrularea, reglementarea legislativă a criptomonedelor și informarea utilizatorilor cu privire la riscurile înșelătoriilor online.

7.5. Prognoza criminalității și planificarea măsurilor de reacție

Înțelegerea procesului de determinare a criminalității oferă posibilitatea de a anticipa dinamica acesteia în funcție de modificările factorilor sociali, economici și tehnologici. De exemplu, în perioade de criză economică se poate preconiza o creștere a infracțiunilor contra patrimoniului, precum furturile și escrocheriile, ca urmare a intensificării motivației economice și a diminuării eficienței controlului social.

Modelele de prognoză bazate pe analiza determinantelor permit pregătirea din timp pentru eventuale creșteri ale criminalității în anumite regiuni și elaborarea de măsuri adecvate de reacție. Această capacitate este deosebit de importantă în gestionarea riscurilor generate de globalizare și digitalizare, în contextul în care noile forme de criminalitate apar rapid și necesită reacții operative din partea statului și a instituțiilor de aplicare a legii (Tonry, 2019, pg. 1-28; 243-288).

7.6. Abordarea complexă a combaterii criminalității

Determinarea criminalității evidențiază faptul că infracționalitatea nu este rezultatul unui singur factor, ci ia naștere prin interacțiunea dintre multiple cauze, condiții și mecanisme. Prin urmare, combaterea eficientă a criminalității este posibilă doar printr-o abordare complexă, care să acționeze simultan asupra tuturor acestor niveluri.

Spre exemplu, pentru reducerea criminalității juvenile este necesară:

- eliminarea cauzelor, precum marginalizarea socială și valorile deviante;
- neutralizarea condițiilor, precum coeziunea slabă a comunității și accesul facil la droguri;
- influențarea mecanismelor, precum învățarea socială și identitatea de grup, prin programe educaționale și formative.

Acest lucru implică o coordonare eficientă între diverse instituții publice și organizații ale societății civile: organe de aplicare a legii, sistemul educațional, asistența socială, sectorul de sănătate și autoritățile administrației publice locale.

7.7. Luarea în considerare a specificului cultural și regional

Relevanța practică a determinării constă și în capacitatea de a integra specificul cultural și regional în elaborarea măsurilor de combatere a criminalității. De exemplu, în culturile colectiviste, o atenție sporită trebuie acordată mecanismelor de grup, precum presiunea din partea anturajului sau conservarea onoarei, în timp ce în societățile individualiste, măsurile orientate către responsabilitatea personală și alegerea individuală sunt mai eficiente.

În zonele urbanizate sunt mai pronunțate mecanismele asociate cu dezorganizarea socială, motiv pentru care prevenirea trebuie să vizeze consolidarea comunităților locale, asigurarea securității spațiilor publice și creșterea nivelului de control social. În regiunile rurale, accentul poate fi pus pe reducerea izolării sociale și îmbunătățirea accesului la educație și ocuparea forței de muncă.

8. Concluzii

Analiza procesului de determinare a criminalității permite afirmarea faptului că infraționalitatea nu este un fenomen întâmplător sau izolat, ci rezultatul unei interacțiuni complexe între cauze, condiții și mecanisme, care acționează pe diferite niveluri – de la cel macrosocial la cel individual. Aceste componente formează un sistem unitar, în cadrul căruia cauzele generează motivația pentru acțiuni ilicite, condițiile creează mediul favorabil realizării acestora, iar mecanismele facilitează tranziția de la predispoziție la comportament infrațional concret.

Înțelegerea structurii determinării are o importanță fundamentală atât pentru dezvoltarea teoretică a criminologiei, cât și pentru practica menținerii ordinii publice. Aceasta permite identificarea regularităților în apariția infracțiunilor, prognozarea evoluției acestora în condițiile unei realități sociale în schimbare și elaborarea unor strategii eficiente de prevenire și combatere. O relevanță deosebită capătă analiza determinantelor în contextul provocărilor actuale – precum digitalizarea, globalizarea, urbanizarea și migrația – care transformă nu doar natura criminalității, ci și factorii ce o determină.

Este important de subliniat că determinarea criminalității are un caracter multifactorial, complex și contextual. Aceasta înseamnă că niciun element luat izolat nu este suficient pentru a explica în mod adecvat comportamentul infrațional. Doar prin analizarea tuturor componentelor în interacțiune pot fi construite modele explicative coerente și măsuri eficace de reducere a criminalității. În acest sens, este

esențială luarea în considerare a particularităților culturale, regionale și socio-economice, întrucât influența determinantelor variază semnificativ în funcție de contextul social. Prin urmare, studiul determinării criminalității rămâne una dintre sarcinile centrale ale științei criminologice. El contribuie nu doar la aprofundarea cunoașterii privind natura fenomenului infracțional, ci și la fundamentarea unor politici publice coerente în domeniul prevenirii și combaterii criminalității, ceea ce îl transformă într-un instrument indispensabil pentru asigurarea ordinii și securității în societatea contemporană.

Bibliography

Akers, R. L. (2017). *Criminological Theories: Introduction, Evaluation, and Application*. New York: Oxford University Press.

Bandura, A. (1977). *Social Learning Theory*. Englewood Cliffs: Prentice Hall.

Bîrgău, M., & Nastas, A. (2022). *Criminologie: tratat*. Chișinău: Pontos.

Cornish, D. B., & Clarke, R. V. (2014). *The Reasoning Criminal: Rational Choice Perspectives on Offending*. London: Routledge.

Cullen, F. T., & Agnew, R. (2018). *Criminological Theory: Past to Present: Essential Readings*. New York: Oxford University Press.

Merton, R. K. (1938). Social Structure and Anomie. *American Sociological Review* 3(5), 672-682.

Messner, S. F., & Rosenfeld, R. (2012). *Crime and the American Dream*. Belmont: Wadsworth/Cengage Learning.

Sampson, R. J., & Laub, J. H. (1993). *Crime in the Making: Pathways and Turning Points Through Life*. Cambridge: Harvard University Press.

Shaw, C. R., & McKay, H. D. (1969). *Juvenile Delinquency and Urban Areas: A Study of Rates of Delinquency in Relation to Differential Characteristics of Local Communities in American Cities*. Chicago: University of Chicago Press.

Tonry, M. (2019). *Crime and Justice: A Review of Research*. Chicago: University of Chicago Press.

Wall, D. S. (2007). *Cybercrime: The Transformation of Crime in the Information Age*. Cambridge: Cambridge.

Indicatorii sărăciei absolute pe medii, 2014-2024. Preluat pe 30.05.2025, de pe Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova: https://statbank.statistica.md/PxWeb/pxweb/ro/30%20Statistica%20sociala/30%20Statistica%20sociala__04%20NIV__NIV070/NIV070100.px/?rxid=b2ff27d7-0b96-43c9-934b-42e1a2a9a774.

Procuratura Generală a Republicii Moldova. Raport privind activitatea procuraturii pentru anul 2022. Preluat pe 30.05.2025, de pe <https://procuratura.md/sites/default/files/2023-03/RAPORT%20DE%20ACTIVITATE%202022.pdf>.